

Körkort i Sverige: två myndigheter och vägen till ratten

Berättelse

Varför två myndigheter?

För många som är nya i Sverige är ett körkort en viktig nyckel till vardagen. Det gör det lättare att ta sig till jobbet, handla, skjutsa barn och resa dit bussen inte går. Men något som ofta överraskar i början är att det inte är en enda myndighet som sköter körkortet, utan två. Transportstyrelsen bestämmer reglerna och utfärdar, alltså ger ut, själva körkortet. Trafikverket håller i stället i de prov man måste klara. Enkelt uttryckt: Transportstyrelsen sköter reglerna och kortet, medan Trafikverket sköter proven. Vet man det blir det lättare att veta vart man ska vända sig med sina frågor.

Första steget: körkortstillstånd

Innan man får börja övningsköra behöver man ett körkortstillstånd. Det ansöker man om hos Transportstyrelsen. I ansökan ingår bland annat en synundersökning, som visar att man ser tillräckligt bra, och en hälsodeklaration, alltså frågor om hur man mår och om man har sjukdomar som kan påverka körningen. Det är för att man måste uppfylla vissa medicinska krav för att få köra bil. En viktig sak att komma ihåg är att man inte kan boka något prov utan körkortstillstånd. Tillståndet är alltså det allra första steget på en resa som kan ta allt från några månader till flera år.

Teoriprov och körprov

När tillståndet är klart kan man börja öva och så småningom göra proven hos Trafikverket. För att få körkort för personbil, som kallas behörighet B, måste man klara två olika prov. Det första är ett teoriprov, även kallat kunskapsprov, där man svarar på frågor om trafikregler och säkerhet. Det andra är ett körprov, eller uppkörning, där man kör en riktig bil medan en förarprovare bedömer hur det går. När man har klarat båda proven är det Transportstyrelsen som till slut utfärdar och skickar hem körkortet. Exakta avgifter, åldersgränser och detaljer kring proven kan ändras med tiden, så det är klokt att läsa de aktuella uppgifterna hos myndigheterna i stället för att lita på vad som gällde för några år sedan.

Utländska körkort: olika regler för olika länder

Många som flyttar hit har redan ett körkort från sitt tidigare hemland. Då är en vanlig och viktig fråga: får jag köra på det i Sverige? Svaret beror på varifrån körkortet kommer. Ett körkort från ett EES-land – det vill säga EU-länderna plus Norge, Island och Liechtenstein – gäller i Sverige, och det fortsätter gälla även om man blir folkbokförd här. Ett körkort från ett land utanför EES gäller däremot bara en begränsad tid. Enligt Transportstyrelsen slutar ett sådant körkort att gälla i Sverige när man har varit folkbokförd här i mer än ett år. Hur länge ett utländskt körkort gäller, och om det går att byta till ett svenskt, beror alltså på vilket land körkortet kommer ifrån.

Att byta ut sitt körkort

För vissa körkort utanför EES finns en möjlighet att byta ut dem mot ett svenskt utan att göra om proven, om man uppfyller vissa villkor. Enligt Transportstyrelsen gäller det vid den här tidpunkten körkort från Schweiz, Japan, Förenade kungariket (Storbritannien) och Färöarna. Det är dock viktigt att veta att en sådan lista kan ändras. Reglerna är inte fasta för all framtid, och de ser olika ut beroende på vilket land körkortet kommer ifrån. Just därför är rådet alltid detsamma: lita inte på äldre information eller på vad bekanta säger, utan kontrollera de aktuella reglerna och avgifterna direkt hos Transportstyrelsen och Trafikverket. Då vet man att man gör rätt – och slipper tråkiga överraskningar.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
myndighet	ett statligt organ som styr ett område, t.ex. trafik
utfärda	ge ut eller dela ut, t.ex. ett körkort
ansökan	en begäran om något som man skickar till en myndighet
körkortstillstånd	ett tillstånd från staten att börja ta körkort
synundersökning	en kontroll av hur bra man ser
hälsodeklaration	ett papper med frågor om din hälsa
medicinska krav	krav på att man är frisk nog för en sak
behörighet	vad man har rätt att köra, t.ex. behörighet B (personbil)
förrarprovare	personen som bedömer dig under körprovet
folkbokförd	registrerad som boende på en adress i Sverige
EES-land	ett land i EU eller Norge, Island och Liechtenstein
begränsad	som bara gäller en viss tid eller mängd
villkor	krav som måste vara uppfyllda för att något ska gälla

Läsförståelsefrågor

1. Hur delar de två myndigheterna på arbetet med körkort?
 1. Transportstyrelsen håller i proven och Trafikverket bestämmer reglerna.
 2. Transportstyrelsen bestämmer reglerna och utfärdar körkortet, Trafikverket håller i proven.
 3. Båda myndigheterna utfärdar varsitt körkort.
2. Vad ingår i en ansökan om körkortstillstånd?
 1. En synundersökning och en hälsodeklaration.
 2. Ett foto av bilen och en kvittens.
 3. Ett pass och ett anställningsbevis.
3. Varför kan man inte boka prov utan körkortstillstånd, enligt texten?
 1. För att tillståndet behövs innan man får börja övningsköra och ta proven.
 2. För att proven är gratis utan tillstånd.
 3. För att Trafikverket alltid är fullbokat.
4. Vad betyder ordet "utfärda" i texten?
 1. Att kasta bort något gammalt.
 2. Att ge ut eller dela ut något, t.ex. ett körkort.
 3. Att köra en bil för långt.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Ett körkort från ett EES-land gäller även om man blir folkbokförd i Sverige.
 2. Teoriprovet och körprovet görs hos Trafikverket.
 3. Det finns ett teoriprov på alla språk som talas i Sverige.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Ett körkort från ett land utanför EES slutar gälla efter mer än ett år som folkbokförd.
 2. Det är Trafikverket som utfärdar själva körkortet.
 3. Reglerna för utländska körkort kan ändras med tiden.
7. Förklara med egna ord skillnaden mellan ett EES-land och ett land utanför EES när det gäller utländska körkort.
8. Texten råder läsaren att kontrollera de aktuella reglerna hos myndigheterna i stället för att lita på äldre information. Varför är det ett bra råd?
9. Varför kan det vara praktiskt att veta vilken myndighet som gör vad? Svara med stöd i texten.
10. Texten säger att vissa körkort, till exempel från Schweiz eller Japan, kan bytas ut "vid den här tidpunkten". Varför tror du att texten skriver just "vid den här tidpunkten" och inte bara "alltid"?

11. En vän säger: "Mitt körkort från ett land utanför EES gäller säkert hur länge som helst i Sverige." Vad skulle du svara, med stöd i texten?
12. Varför kan ett körkort vara extra viktigt just för någon som är ny i Sverige? Använd både texten och dina egna tankar.

Diskussionsfrågor

- Hur tar man körkort där du kommer ifrån? Vilken eller vilka myndigheter sköter proven och själva kortet?
- Texten beskriver hur körkort från olika länder gäller olika länge i Sverige. Vad tror du att tanken bakom de reglerna är?
- Ett körkort kan göra vardagen lättare på många sätt. Vilka situationer i ditt eget liv skulle bli enklare med ett körkort?
- Texten säger flera gånger att man bör kontrollera de aktuella reglerna själv. Varför kan det vara svårt att lita på vad vänner och bekanta säger om regler som dessa?
- **Skriv (6–8 meningar):** Skriv en kort text om dina egna planer eller tankar kring körkort i Sverige. Vill du ta körkort, har du redan ett, eller klarar du dig utan? Förklara hur du reser i vardagen och vad ett körkort skulle betyda för dig.